ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2546
Vol 18 No 2 April - June 2003

รายงานการวิจัย
เรื่อง ประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเอง เพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน*

พร้อมจิตร ห่อนบุญเหิม ** M.N.S,
สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล*** M.S.,
อุสาห์ ศุภรพันธ์**** M.S.,
ดรุณี รุจกรกานต์***** R.N., Ed.D.,
สมพร วัฒนนุกูลเกียรติ****** M.S.,
อภิญญา วงศ์พิริยโยธา******* M.S.N.

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งชายและหญิง จำนวน 597 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลองได้ จำนวน 298 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 299 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น นักเรียนในกลุ่มควบคุมได้รับความรู้ตามระบบการศึกษาของโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 3 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามปัจจัยพื้นฐาน แบบสอบถามความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของเยาวชน และแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทดลองภายหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ($p < 0.01$) คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทดลองภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ($p<0.001$) คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทดลองภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน

---

* โครงการวิจัยภายใต้โครงการพัฒนาภูมิปัญญาและการวิจัยเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ทบวงมหาวิทยาลัย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์
***** รองศาสตราจารย์
******* อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
*** รองศาสตราจารย์
**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์
****** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($p<0.001$) คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทดลองภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ($p<0.001$)

คำสำคัญ : ประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรม, พฤติกรรมการดูแลตนเอง, การป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน

Abstract

This quasi-experimental research was aimed to study the effectiveness of training curriculum to promote self-care behavior on AIDS prevention in youth. The samples consisted of 597 secondary school students. The subjects were randomly assigned into two groups, 298 samples in the experimental group and 299 samples in the control group. Research instruments were the questionnaires of Self-care agency on AIDS prevention in youth and the Self-care behavior on AIDS prevention in youth. The experimental group was trained in promoting self-care agency and self-care behavior on AIDS prevention by using the training program. The control group received routine knowledge based on the school educational system. Results of the Self-care agency scores on AIDS prevention of the experimental group after receiving the program was significantly higher than those before receiving the program ($p<0.01$). Self-care agency scores on AIDS prevention of the experimental group after 4 months of the training program was significantly higher than those before the training program ($p<0.001$). Self-care agency scores on AIDS prevention of the experimental group after 4 months of the training program was significantly higher than the control's ($p<0.001$). Self-care behavior scores on AIDS prevention of the experimental group after 4 months of the training program was significantly higher than the control's ($p<0.001$).

Key words : Effectiveness of Training curriculum, Self-Care Behavior, AIDS prevention in youth

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เอดส์เป็นปัญหาสำคัญที่ยังคงส่งผลกระทบต่อสังคมในภาพรวมของประเทศมากขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่พบผู้ติดเชื้อครั้งแรกในประเทศไทย (กองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข, 2540) ลักษณะการแพร่กระจายมีการเปลี่ยนแปลงตามพฤติกรรมเสี่ยงของคนในสังคม ปัจจุบันพบจำนวนผู้ติดเชื้อสูงที่สุดในกลุ่มชายรักต่างเพศ (คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ ครรชิต ลิมปกาญจนารัตน์ ทวิป กิตติยาภรณ์ และอนุพงศ์ ชิตวรากร, 2541) สาเหตุใหญ่ของการติดเชื้อ เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยด้วยรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลายในการประกอบกิจกรรมทางเพศ (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, 2540) การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยสืบเนื่องมาจากการขาดความรู้ความ

เข้าใจอย่างแท้จริงในการป้องกันตนเองขณะมีเพศสัมพันธ์ โดยมีผู้ป่วยเอดส์เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มอายุระหว่าง 20-40 ปี โดยเฉพาะในช่วงอายุ 25-29 ปี (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ,2540 ; กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2543) แม้ว่ากลุ่มที่ติดเชื้อส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยผู้ใหญ่ซึ่งมีวุฒิภาวะทางด้านต่างๆมากพอ และมีการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองอย่างเต็มศักยภาพตามระยะพัฒนาการ (Orem, 1995) ทำให้น่าวิตกว่ากลุ่มที่ยังไม่มีวุฒิภาวะหรือกำลังเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการเรียนรู้วิถีชีวิตที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ จากสถิติของผู้ติดเชื้อเอชไอวี พบว่ามีการเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ของกลุ่มเยาวชนโดยเฉพาะในเยาวชนชาย ซึ่งตามระยะพัฒนาการการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองยังไม่เต็มศักยภาพเหมือนวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการปรับเปลี่ยนทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม มีธรรมชาติที่อยากรู้อยากเห็น ชอบทดลอง ชอบการเสี่ยงและ สิ่งท้าทาย มีพฤติกรรมต่างๆ ตามกลุ่มเพื่อน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนหรือการเที่ยว สิ่งแปลกใหม่สำหรับกลุ่มนี้ที่ท้าทายการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การมีเพศสัมพันธ์ การใช้ยาและสิ่งเสพย์ติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดื่มสุราและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (ธวัชวงศ์ ณ เชียงใหม่, 2539) ซึ่งเยาวชนต้องการการชี้แนะอย่างเหมาะสมด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อปฏิบัติตนให้ถูกต้องในการป้องกันผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ชักจูงให้ใช้สิ่งเสพย์ติด

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการให้เยาวชนได้รับประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ โดยพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง ฝึกทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ และส่งเสริมให้มีการใช้ประสบการณ์จากการฝึกอบรมโดยผ่านกิจกรรมที่เยาวชนร่วมกันคิดเพื่อขยายผลในโรงเรียนและชุมชนของตน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาผลของการใช้หลักสูตรฝึกอบรมต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน

กรอบแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็มเป็นกรอบแนวคิด (Orem, 1995) ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน โดยเน้นการฝึกทักษะที่จำเป็นและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อพัฒนาพลังความสามารถในการดูแลตนเอง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความสนใจและเอาใจใส่สุขภาพตนเอง 2) แรงจูงใจในการดูแลตนเองเพื่อเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ 3) ทักษะในการใช้กระบวนการของความคิด สติปัญญา การรับรู้ การจัดกระทำ การติดต่อ และการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 4) ความสามารถในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และนำไปปฏิบัติได้ 5) ทักษะในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลตนเอง และปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ และ 6) ความสามารถในการ

สอดแทรกการดูแลตนเอง เพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์เข้าเป็นส่วนหนึ่งในแบบแผนการดำเนินชีวิต

สมมติฐานการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทดลองภายหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2. คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทดลองภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
3. คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทดลองภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
4. คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทดลองภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนสูงกว่ากลุ่มควบคุม
5. คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มทดลองภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัด 2 ครั้งสำหรับพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ คือ ก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม 4 เดือน ส่วนความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน วัด 3 ครั้ง คือ ก่อนการฝึกอบรม หลังการฝึกอบรมทันที และหลังการฝึกอบรม 4 เดือน การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 5 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ประชากรและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงตอนปลาย จากโรงเรียนที่อยู่ในอำเภอเมืองของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากเขตสาธารณสุข 3 เขต คือ เขต 3 เขต 5 และเขต 6 ซึ่งยินดีเข้าร่วมโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในโรงเรียนจาก 3 เขตของกระทรวงสาธารณสุข เขตละ 2 จังหวัด

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและสร้างแบบสอบถาม

ระยะที่ 3 การฝึกอบรมนักเรียนในโครงการตามหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 4 การขยายผลการฝึกอบรมโดยนักเรียนในโครงการ

ระยะที่ 5 การติดตามประเมินการขยายผลการฝึกอบรมและเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ชุด ได้แก่

1.1 แบบสอบถามปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วย 21 ข้อคำถาม เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระบบครอบครัว แบบแผนการดำเนินชีวิตและประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศและการใช้สิ่งเสพย์ติด

1.2 แบบสอบถามความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ ประกอบด้วยข้อคำถาม 35 ข้อ เป็นคำถามด้านบวก 25 ข้อ คำถามด้านลบ 10 ข้อ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนและแบ่งระดับดังนี้ เห็นด้วยมากให้ค่าคะแนน 4 คะแนน เห็นด้วยปานกลาง ให้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย ให้ 2 คะแนน และไม่เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน มีช่วงคะแนนที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 35-140 คะแนน โดยในข้อที่เป็นลบจะกลับการให้ค่าของคะแนน) ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็มและมีประสบการณ์ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเอดส์ จำนวน 4 คน ตรวจสอบความเป็นปรนัยโดยทีมวิจัย 5 คน ปรับแก้ไข 2 ครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคามจำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.71

1.3 แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเองเกี่ยวกับโรคเอดส์ประกอบด้วยข้อคำถาม 30 ข้อ เป็นคำถามด้านบวก 12 ข้อ คำถามด้านลบ 18 ข้อ คำตอบเป็นแบบ 2 ตัวเลือก ถ้าเป็นคำถามด้านบวก เห็นด้วย-ตอบใช่ให้ 1 คะแนน ไม่เห็นด้วย-ตอบไม่ใช่ ให้ 0 คะแนน ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0-30 คะแนน (คำถามด้านลบกลับคะแนนก่อน) ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็ม และมีประสบการณ์ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเอดส์ จำนวน 4 คน ตรวจสอบความเป็นปรนัย โดยทีมวิจัย 5 คน ปรับแก้ไข 2 ครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา โดยวิธี KR-20 เท่ากับ 0.82

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม "การส่งเสริมความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน" เนื้อหาของหลักสูตรพัฒนาจากแนวคิดความสามารถในการดูแลตนเองคือพลังความสามารถทั้ง 6 ด้านตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยกิจกรรมการฝึกอบรม 10 บทเรียน ใช้เวลาในการฝึกอบรม 2 วัน โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรเป็นดังนี้

บทเรียนที่หนึ่ง "ความรู้เรื่องโรคเอดส์สำหรับเยาวชน" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง 3 ด้าน ได้แก่

1) ความสนใจและเอาใจใส่ในสุขภาพของตนเอง

2) การมีแรงจูงใจในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

3) ความสามารถในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และนำไปปฏิบัติ

บทเรียนที่สอง "เพศศึกษาคุณค่าแห่งรักและบทบาททางเพศ" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง 3 ด้าน ได้แก่

1) ความสนใจและเอาใจใส่ในสุขภาพของตนเอง

2) ทักษะในการใช้กระบวนการทางความคิด สติปัญญา การรับรู้ การจัดกระทำการติดต่อ และการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนามัยเรื่องเพศ

3) ทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองและการปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์

บทเรียนที่สาม "ถุงยางอนามัย : ใช้อย่างไรจึงได้ผล" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง 2 ด้าน ได้แก่

1) ทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองและการปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์

2) ความสามารถในการสอดแทรกการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์เข้าเป็นส่วนหนึ่งในแบบแผนการดำเนินชีวิต

บทเรียนที่สี่ "สนทนากับผู้มีประสบการณ์" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง 2 ด้าน ได้แก่

1) ความสนใจและเอาใจใส่ในสุขภาพของตนเอง

2) การมีแรงจูงใจในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

บทเรียนที่ห้า "ฉันไม่อยากหลงทาง" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง 3 ด้าน ได้แก่

1) ทักษะในการใช้กระบวนการทางความคิด สติปัญญา การรับรู้ การจัดกระทำการติดต่อและการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนามัยเรื่องเพศ

2) ทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองและการปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์

3) ความสามารถในการสอดแทรกการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์เข้าเป็นส่วนหนึ่งในแบบแผนการดำเนินชีวิต

บทเรียนที่หก "สิ่งที่ฉันฝันไว้ในอนาคต" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง 2 ด้าน ได้แก่

1) การมีแรงจูงใจในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

2) ความสามารถในการสอดแทรกการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์เข้าเป็นส่วนหนึ่งในแบบแผนการดำเนินชีวิต

บทเรียนที่เจ็ด "จะช่วยเพื่อนอย่างไรดี" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง 2 ด้าน ได้แก่

1) การมีแรงจูงใจในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

2) ทักษะในการใช้กระบวนการทางความคิด สติปัญญา การรับรู้ การจัดกระทำการติดต่อและการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนามัยเรื่องเพศ ซึ่งเยาวชนอยู่ในวัยที่ใช้เวลาส่วนใหญ่กับกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ

บทเรียนที่แปด "โลกใบใหม่ในฝัน" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง 2 ด้าน ได้แก่

1) ความสนใจและเอาใจใส่ในสุขภาพของตนเอง

2) การมีแรงจูงใจในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

บทเรียนที่เก้า "เหตุใดวัยรุ่นจึงเสี่ยงเอดส์" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการ

ดูแลตนเอง 3 ด้าน ได้แก่

1) ความสนใจและเอาใจใส่ในสุขภาพของตนเอง

2) การมีแรงจูงใจในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

3) ความสามารถในการสอดแทรกการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์เข้าเป็นส่วนหนึ่งในแบบแผนการดำเนินชีวิต

บทเรียนที่สิบ "กิจกรรมรณรงค์เพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน" มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง 2 ด้าน ได้แก่

1) การมีแรงจูงใจในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

2) ทักษะในการใช้กระบวนการทางความคิด สติปัญญา การรับรู้ การจัดกระทำ การติดต่อและการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

3. คู่มือการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์สำหรับเยาวชน

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาคู่มือการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์สำหรับเยาวชน โดยมีเนื้อหาครอบคลุม 7 หัวข้อ ได้แก่ 1) ความรู้เรื่องโรคเอดส์ 2) เพศศึกษา คุณค่าแห่งรัก และบทบาททางเพศ 3) การตั้งเป้าหมายในการเรียน 4) การดำเนินชีวิตประจำวันของวัยรุ่น 5) การจัดการกับความเครียดของวัยรุ่น 6) มารู้จักเรื่องยาเสพย์ติดกับเอดส์กันดีกว่า 7) การรณรงค์เรื่องโรคเอดส์ในเยาวชน ซึ่งคณะผู้วิจัยจะแจกในการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้อ่านประกอบขณะฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการมีคู่มือนอกจากใช้ประกอบการทำกิจกรรมการฝึกอบรมแล้ว ยังมุ่งหวังให้นักเรียนได้นำกลับไปทบทวนภายหลังการฝึกอบรมสิ้นสุดลง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ใช้สำหรับข้อมูลปัจจัยพื้นฐาน

2. การทดสอบที (t-test) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งชายและหญิงจำนวนทั้งสิ้น 597 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 298 คน อายุเฉลี่ย 13.67 ปี กลุ่มควบคุม 299 คน อายุเฉลี่ย 13.74 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 67.1 และ 50.8 ตามลำดับ) และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลและอาศัยอยู่กับพ่อแม่

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ ภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถเป็นการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	SD	t
กลุ่มทดลอง	246	117.66	9.96	4.832***
กลุ่มควบคุม	208	113.41	8.77	

*** p < 0.001

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของกลุ่มทดลองพบว่า คะแนนภายหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และคะแนนภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังตารางที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนการฝึกอบรมและภายหลังการฝึกอบรม

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการฝึกอบรม	263	115.41	7.84	7.531***
หลังการฝึกอบรม	263	118.57	7.52	

***P< 0.001

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนการฝึกอบรมและภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการฝึกอบรม	233	115.35	7.86	3.325**
ภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน	233	117.52	10.03	

** p < 0.01

4. ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของกลุ่มทดลองก่อนการฝึกอบรมและภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน พบว่า คะแนนภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของกลุ่มทดลองก่อนการฝึกอบรม และภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการฝึกอบรม	248	25.57	2.81	-1.801^{ns}
ภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน	248	25.95	3.16	

ns $p > 0.05$

5. ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	SD	t
กลุ่มทดลอง	258	25.94	3.13	4.568***
กลุ่มควบคุม	270	24.56	3.77	

*** $p < 0.001$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ภายหลังการฝึกอบรมทันทีของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่า การฝึกอบรม เป็นวิธีการที่มีประ-

สิทธิภาพในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเยาวชน ทั้งในด้านความรู้ ทัศนคติ ทักษะในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ และการมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ติดเชื้อและ/หรือผู้ป่วยเอดส์ (ดรุณี รุจกรกานต์ และคณะ ,2537, 2539, 2540 ; พร้อมจิตร ห่อนบุญเหิม และคณะ, 2539; สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล และคณะ, 2539) ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา ที่พบว่าภายหลังได้รับการพยาบาลระบบสนับสนุนและให้ความรู้ ผู้รับบริการมีคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองเพิ่มขึ้นและเพิ่มสูงกว่า ผู้ที่ไม่ได้รับการพยาบาล (นงนุช วิทยโชคกิติคุณ, 2536; Hart, 1998 ; ศิริพร พุทธรังษี และปัทมา คุปตจิต, 2541) ซึ่งการฝึกอบรมในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสอน ชี้แนะ สนับสนุน และจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่เยาวชนภายหลังการฝึกอบรมตามหลักสูตร เป็นเวลา 2 วัน นักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยภายหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อวัดระดับความสามารถในการดูแลตนเองเมื่อเวลาผ่านไป 4 เดือน ภายหลังการฝึกอบรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

เห็นได้ว่าประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการฝึกอบรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งความสามารถในการดูแลตนเองและพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ แม้ว่าในการศึกษาครั้งนี้ คะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนจะสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่คะแนนไม่ลดลงเมื่อเวลาผ่านไป 4 เดือน อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยมีความเชื่อว่า นักเรียนได้รับการพัฒนาพลังความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ทั้ง 6 ด้าน โดยผ่านการทำกิจกรรมการถาม-ตอบ การแสดงบทบาทสมมติ การสนทนากับผู้ติดเชื้อ การอภิปรายกลุ่ม ฯลฯในบทเรียนต่าง ๆ ทั้ง 10 บทเรียน ซึ่งนักเรียนได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ทักษะการคิดตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่ล่อแหลมในชีวิตประจำวัน รวมทั้งทักษะการสร้างสัมพันธภาพการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น จาก*บทเรียนที่สอง บทเรียนที่ห้า และบทเรียนที่เจ็ด* การแสวงหาความรู้การตัดสินใจ และการลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ *จากบทเรียนที่หนึ่งและสาม* การสร้างแรงจูงใจในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์และความสามารถในการสอดแทรกเข้าเป็นส่วนหนึ่งในแบบแผนการดำเนินชีวิต จาก*บทเรียนที่หก และบทเรียนที่แปด* ร่วมกับการนำความรู้จากบทเรียนอื่น ๆ มาประกอบในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม เนื่องจากนักเรียนได้ทบทวนเกี่ยวกับเป้าหมายในชีวิต และได้แนวทางในการได้มาซึ่งความสำเร็จตามที่หวังไว้ รวมทั้งแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติ-กรรมไปในทางที่ดี เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิต

นอกจากนี้ การได้ให้นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์เสี่ยงในกลุ่มวัยรุ่นใน*บทเรียนที่เก้า* เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจและเอาใจใส่ในสุขภาพตนเอง สร้างแรงจูงใจในการดูแลตนเองของ

นักเรียน และเพิ่มความสามารถในการการสอดแทรกการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์เข้าเป็นส่วนหนึ่งในแบบแผนการดำเนินชีวิต เนื่องจากกิจกรรมนี้ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความเสี่ยงของตนเอง ในการเข้าสู่สิ่งแวดล้อมที่ล่อแหลมหรือหมิ่นเหม่ต่อการใช้ยา และสารเสพย์ติด และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งจะนำไปสู่การติดเชื้อเอดส์ในที่สุด และใน*บทเรียนที่สิบ* การให้นักเรียนร่วมกันคิดวิธีการแก้ไขปัญหาการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มเยาวชน เป็นการฝึกทักษะในการใช้กระบวนการทางความคิด สติปัญญา การรับรู้ของนักเรียน และยังช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้บริบทในสังคม และความจำเป็นที่ทุกคนในสังคมต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาเอดส์ รวมทั้งให้นักเรียนได้ตระหนักถึงศักยภาพของตนเองในการมีส่วนร่วมแก้ไขผลกระทบจากสถานกาณ์เอดส์ที่เป็นอยู่ในสังคม และเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริงในช่วงของการขยายผลจากการฝึกอบรม ก็เป็นประสบการณ์สำคัญที่ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการตระหนักรู้ว่าปัญหาทุกปัญหามีทางออกที่เหมาะสม ซึ่งกิจกรรมที่นักเรียนสามารถทำได้นั้นเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีความคุ้นเคยเนื่องจากอยู่ในขอบเขตของกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และกิจกรรมที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์มาอย่างต่อเนื่อง (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2543) และกิจกรรมดังกล่าวเป็นการให้นักเรียนได้มีโอกาสผ่านประสบการณ์จริงของการเป็นผู้ดำเนินการในการจัดกิจกรรมเหล่านั้นด้วยตนเองหรือมีส่วนร่วมโดยตรง อย่างไรก็ตาม นักเรียนควรได้เรียนรู้ว่าการป้องกันปัญหาย่อมเป็นสิ่งที่ดีกว่า โดยเฉพาะปัญหาการติดเชื้อเอดส์ ซึ่งทางออกมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และสูญเสียทางสังคมเศรษฐกิจอย่างมหาศาล รวมทั้งก่อผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อ และครอบครัวอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งผลกระทบจากสถานการณ์โรคเอดส์นักเรียนจะได้เรียนรู้ในแง่มุมหนึ่งจาก*บทเรียนที่สี่* ที่ให้นักเรียนมีโอกาสได้สนทนากับผู้ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงจากผลของกิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองนั้นทำให้ผู้เข้าอบรมมีความสามารถในการปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ซึ่งเป็นพฤติกรรมเป้าหมายของการฝึกอบรม

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในช่วงหลังการฝึกอบรม 4 เดือน สูงกว่าช่วงก่อนการฝึกอบรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในช่วงหลังการฝึกอบรม 4 เดือน ต่ำกว่าช่วงก่อนการฝึกอบรม ดังนั้น หากพิจารณาในแง่พัฒนาการแล้ว กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการดูแลตน

เองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในช่วงที่การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ครอบคลุมทุกกลุ่มอายุ ทุกเพศวัย และมีการรณรงค์เรื่องโรคเอดส์มานานกว่า 10 ปี มีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ สำหรับกลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมมีการตระหนักและหากลวิธีอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเยาวชนในระบบการศึกษาจึงคุ้นเคยกับรูปแบบการรณรงค์มาโดยตลอด ซึ่งการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน สามารถใช้ได้หลายกลวิธีขึ้นอยู่กับเป้าหมายหลักที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเยาวชน ทั้งในด้านความรู้ ทัศนคติ และทักษะ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักที่ต้องการให้เกิดขึ้น วิธีการที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ ไม่ใช่สิ่งใหม่ทั้งหมดสำหรับนักเรียน แต่มีวัตถุประสงค์ที่เน้นเฉพาะเจาะจงในการปรับพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ โดยการพัฒนาพลังความสามารถในการดูแลตนเอง การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งหวังให้เกิดคือให้มีความยั่งยืนของพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ รูปแบบและวิธีการในการดำเนินงานแต่ละโรงเรียนควรมีการปรับเปลี่ยนตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพปัญหาและสังคมเศรษฐกิจในแต่ละยุคสมัย รวมทั้งสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นทั้งช่องทางของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นแหล่งที่มาของสิ่งกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทั้งหลาย

การนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติสำหรับโรงเรียน

1) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาควรมีการบรรจุโปรแกรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึง ปัจจัยพื้นฐานของนักเรียน ได้แก่ อายุ เพศ ประสบการณ์ชีวิต สภาพครอบครัว และชุมชน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2) โรงเรียนควรตื่นตัวในการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ศักยภาพในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาจากผลกระทบของสถานการณ์เอดส์ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้มากยิ่งขึ้น

3) โรงเรียนควรสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของนักเรียน ได้แก่ การจัดหาสื่อสารสนเทศ จัดกิจกรรมการรณรงค์ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์และสารเสพย์ติด โดยเน้นให้นักเรียนดำเนินชีวิตประจำวันในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง การดูแลด้านอนามัยเรื่องเพศ การคบเพื่อนต่างเพศ และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าไปสู่สถานการณ์ที่เสี่ยงในเรื่องเพศ การใช้ยา และสารเสพย์ติด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณสำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ผู้ให้ทุนสนับสนุนในการดำเนินโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณชนก

จันทชุม ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล ศูนย์ประสานงานการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ความอนุเคราะห์อุปกรณ์ในการฝึกอบรมตลอดโครงการ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ทั้ง 6 จังหวัด ที่อนุมัติให้โรงเรียนในสังกัดเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ บุรีรัมย์ กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด อุดรธานี และมหาสารคาม ผู้อำนวยการโรงเรียน/อาจารย์ใหญ่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียนของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ทั้ง 12 โรงเรียน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ และผู้ติดเชื้อเอชไอวีทุกคน

เอกสารอ้างอิง

กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2543). **การเฝ้าระวังโรคประจำเดือน, ปีที่ 31** ฉบับ Supplement 1 กุมภาพันธ์ 2543.

กองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข. (2540). **รู้ทันเอดส์**. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข.

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **สรุปรายงานผลการดเนินงานโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ กรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ ครรชิต ลิมปกาญจนารัตน์ ทวิป กิตติยาภรณ์ และอนุพงศ์ ชิตวรากร. (2541). **การประมวลและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านระบาดวิทยาโรคเอดส์ในประเทศไทย: กรณีการเฝ้าระวัง. โรค: State of the Art Review HIV/AIDS Epidemiology in Thailand: Surveillance issue.**

ดรุณี รุจกรกานต์ วลัยพร นันท์ศุภวัฒน์ เพชรไสว ลิ้มตระกูล และมณฑิรา เขียวยิ่ง. (2537). การสร้างหลักสูตรอบรมเยาวชนให้เป็นผู้นำในการรณรงค์ป้องกันการติดเชื้อเอดส์. **รายงานการวิจัย**. ขอนแก่น: หจก. ขอนแก่นการพิมพ์.

ดรุณี รุจกรกานต์ พร้อมจิตร ห่อนบุญเหิม สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล และคณะ. **รูปแบบใหม่ในการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา. รายงานการวิจัย**. ขอนแก่น: หจก. ขอนแก่นการพิมพ์, 2539.

ดรุณี รุจกรกานต์ พร้อมจิตร ห่อนบุญเหิม อุสาห์ ศุภรพันธ์ และคณะ. (2540). **คู่มือการอบรมเยาวชนโครงการลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์ของเยาวชนในจังหวัดมหาสารคาม**. ขอนแก่น: หจก. ขอนแก่นการพิมพ์.

ธวัชวงศ์ ณ เชียงใหม่. (2539). ใน ศูนย์ประสานงานการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. รายงานการประชุมวิชาการระดับภูมิภาค ครั้งที่ 2 เรื่อง โรคเอดส์กับเยาวชนอีสาน. ขอนแก่น: หกจ. ขอนแก่นการพิมพ์.

นงนุช วิทยโชคกิติคุณ. (2536). ผลของการพยาบาลระบบสนับสนุนและให้ความรู้ต่อการปฏิบัติและความพึงพอใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและความผูกพันระหว่างมารดาและบุตร. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(พยาบาลศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหิดล.

พร้อมจิตร ห่อนบุญเหิม และคณะ. (2539). ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการต่อความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชน. รายงานการวิจัย. เอกสารอัดสำเนา.

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ. (2540). การประเมินโครงการเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย(TDRI).

ศิริพร พุทธรังษี แ ละปัทมา คุปตจิต. (2541). การศึกษาความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ของครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล สุชาดา สุวรรณคำ พร้อมจิตร ห่อนบุญเหิม และคณะ. (2539). แนวทางการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในเยาวชนสตรี. รายงานการวิจัย. ขอนแก่น: หจก. ขอนแก่นการพิมพ์.

Hart, M.A. (1998). "Self-Care Agency Before and After Childbirth Education Classes". **IOS Newsletter,6**,10-11.

Orem, D.E. (1995). **Nursing: Concepts of Practice.** 5th ed. St.Louis: Mosby.